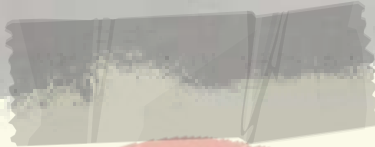

nazis a

Barcelona

(1939-1945)

SINOPSI

Aquesta guia mostra algunes de les moltes localitzacions en les quals el règim nazi i alguns dels seus alts càrrecs van dur a terme celebracions, reunions o visites a la ciutat de Barcelona.

INTRODUCCIÓ

Una ideologia com el nazisme no té cabuda en una societat democràtica i lliure com la que hi ha Catalunya, però això no significa que s'hagi d'ocultar la història i la presència del règim nazi als diversos punts del territori. Aquesta guia mostra algunes de les moltes localitzacions en les quals el règim nazi i alguns dels seus alts càrrecs van dur a terme celebracions, reunions o visites. L'objectiu d'aquesta guia és clar: destapar i descobrir la imatge d'una Barcelona de postguerra que va acollir amb els braços oberts i els balcons engalats al nazisme, tant ciutadans com institucions .

01 ACTES INSTITUCIONALS

UNIVERSITAT DE BARCELONA

La visita de Himmler a Barcelona va tenir lloc als punts més emblemàtics de la ciutat. A més, l'atenció del visitant es centrà també en l'esfera acadèmica de Barcelona per rebre el reconeixement explícit de la cúpula científica. A l'entrada de la Universitat de Barcelona el rebien dues centúries del Frente de Juventudes (Guillermo Lamruschini i Capitán Cortés) i una banda musical (cornetes i tambors). Fins a l'escala d'honor del Rectorat, el cobria la centúria del S.E.U., Manuel Durán.

Van ser rebuts per el Rector de la Universitat, Francisco Gómez del Campillo, i tot el claustre en ple. Un cop acabades les presentacions, van recórrer els patis de la universitat, el paraninf i la biblioteca. A més, es va celebrar aquella mateixa nit un sopar d'honor de l'il·lustre visitant alemany al Govern Civil, on hi van ser presents totes les màximes autoritats, com l'alcalde de Barcelona, el president de la Diputació Provincial, el cònsol d'Alemanya, el director de l'Institut Alemany de Cultura, entre altres membres del consell.

Visita al Paraninf de la UB. Font: La Vanguardia

*Anècdota Estranyes
Desaparicions*

PALAU DE LA MÚSICA

El 3 d'octubre de 1940, La colònia alemanya celebrava al Palau de la música el Dia de Gràcia a Déu per la Collita. Els dos règims van apropiar-se d'aquesta festivitat per acollir un esdeveniment propagandístic. En l'acte dut a terme al Palau, van predominar l'exaltació i el culte al feixista i al totalitarisme. Es va decorar el recinte amb nombroses banderes amb l'esvàstica nazi i es va adequar l'espai per tal de poder enaltir l'ideari nacional-socialista i la figura de Hitler de la millor manera possible.

Va ser l'any 1943 quan la figura de Hitler va ser protagonista al Palau de la Música. El 20 d'abril d'aquell any s'hi va celebrar el seu aniversari. L'acte no va quedar-se curt. De nou, banderes negres i vermelles amb l'esvàstica ocupaven els balcons i les parets de l'edifici. Els assistents van celebrar de manera efusiva l'aniversari del Fürher i diversos representants del règim van proclamar discursos en favor de la figura del dictador i del paper d'alemanya a la guerra.

El 10 de novembre de l'any 1943 el Grup Artístic de les Joventuts Hitlerianes va celebrar un concert al Palau de la Música Catalana. Aquesta era l'entrada original per accedir a aquest concert:

Celebració del Dia de la Collita, al Palau de la Música Catalana, presidida per una imatge de grans dimensions del dictador nazi, Adolf Hitler. Pérez de Rozas. 3 d'octubre de 1940 (ANC)

Celebració, organitzada per la colònia alemanya de Barcelona, del 54è aniversari d'Adolf Hitler al Palau de la Música Catalana. Pérez de Rozas. 20 d'abril de 1943 (ANC)

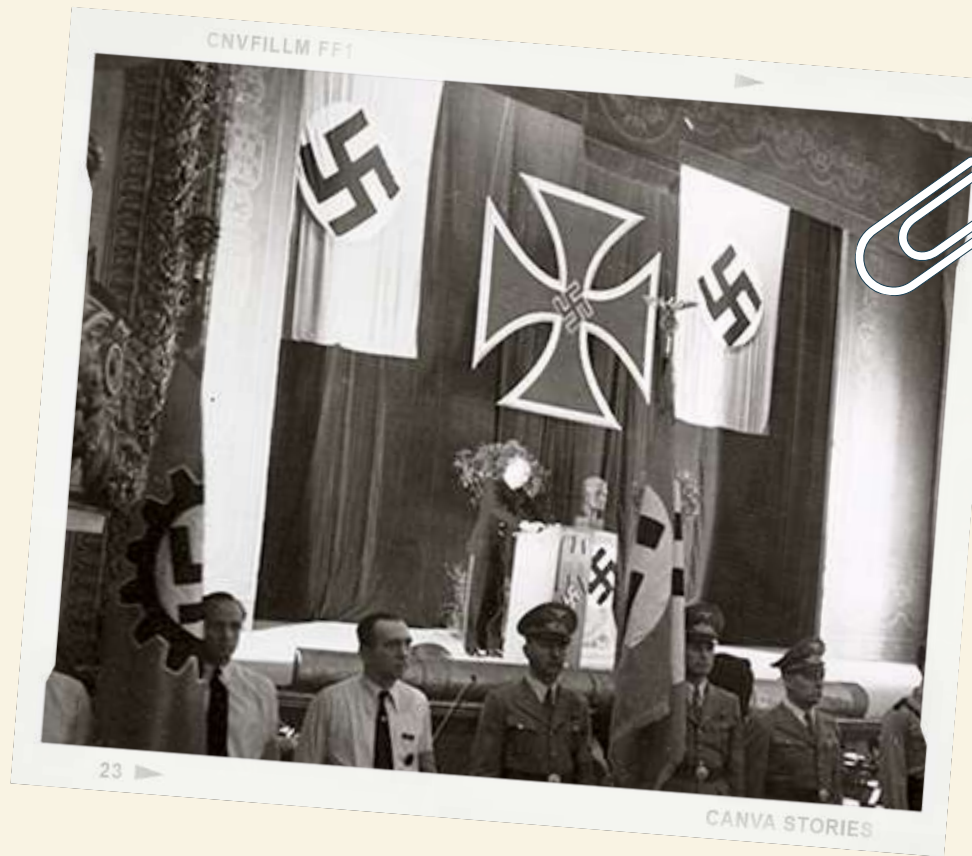

TEATRE VIVOLÍ

A Barcelona, com a moltes altres ciutats, els Alemanys també celebraven les festes marcades pel calendari oficial. Les celebraven públicament i en els locals cèntrics, i a més la premsa en feia un ressò molt important perquè era un poble amic i aliat.

Mostrar la presència de les colònies Alemanyes tant en el Teatre Tivoli com al Palau de la Música era una manera de fer evident la preeminència d'aquests aliats alemanys de l'Espanya franquista per davant de qualsevol altra comunitat estrangera resident a Espanya.

De fet, exhibició impúdica de retrats de Hitler i esvàstiques, és a dir, els símbols nazis, era ja un senyal de l'absolut grau d'acceptació del què gaudia el nazisme entre les autoritats franquistes.

Celebració del Dia de la Collita, al Palau de la Música Catalana, presidida per una imatge de grans dimensions del dictador nazi, Adolf Hitler. Pérez de Rozas. 3 d'octubre de 1940 (ANC)

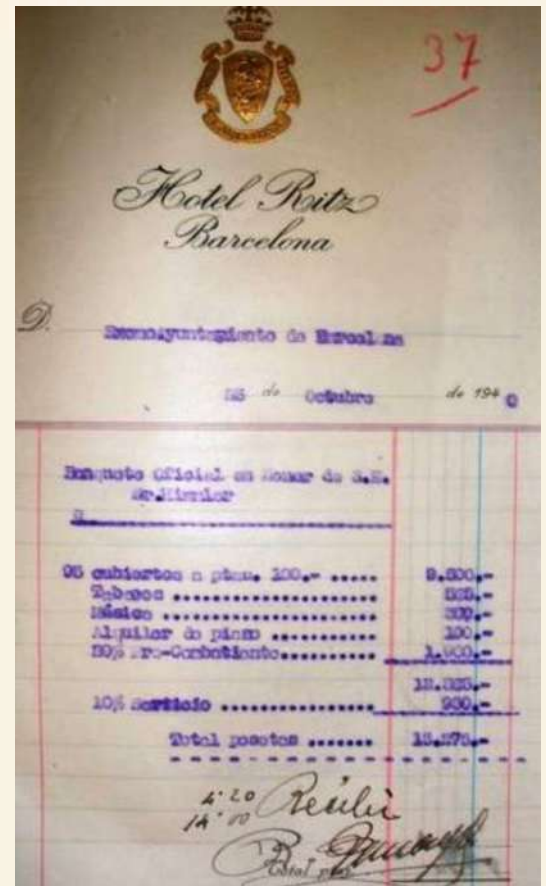
ANTIC PALAU DEL PARLAMENT- PARC DE LA CIUTADELLA

El 20 d'octubre de 1942 es va celebrar l'Exposició d'Arquitectura Moderna Alemanya, l'Ajuntament va cedir gratuïtament l'edifici del Museu d'Art Modern a la Ciutadella, l'actual edifici del Parlament, que també es va engalanar amb esvàstiques. L'exposició va ser comissariada per Albert Speer, arquitecte de confiança de Hitler i futur ministre d'Armaments del III Reich, i en la qual va voler mostrar un dels aspectes més brillants de la nova Alemanya: l'innovador urbanisme i les grans obres arquitectòniques en ciutats com Berlín.

A l'esquerra, l'àpat oficial que l'Ajuntament de Barcelona va organitzar en honor del Reichsführer. La taula principal d'aquest acte estava presidida per Heinrich Himmler, acompanyat de l'alcalde Miguel Mateu i Pla, a la seva esquerra, i del governador civil, Wenceslao González Oliveros, a la seva dreta. Autor desconegut. 23 d'octubre de 1940 (AMCB B101 Actes protocol·laris, exp. 27 de 1940)

A la dreta, la factura dels rams que l'Ajuntament de Barcelona va oferir a les esposes de l'ambaixador nord-americà i alemany. La simpatia pel bàndol nazi també s'evidencia en petits detalls com aquest. (AMCB exp. 35 de 1943)

CARL SHMITT

el 7 de juny de 1944 pronuncià una conferència

La visita del professor Carl Schmitt a Barcelona en aquell moment, va suposar un grandíssim esdeveniment. Va presentar una conferència titulada La situación actual del derecho en Europa al nombrós auditori aplegat al Col·legi d'Advocats de Barcelona el dia 7 de juny de 1944. Després d'una breu presentació per part del degà del col·legi Antoni M. Samarro, el professor Schmitt va prendre la paraula per presentar un resum de la situació actual de la Ciència del dret a Europa. segons ell, els sistemes jurídics del moment havien estat amenaçats pels corrents positivistes i estaven inmersos en una crisi profunda que s'exemplificava en el conflicte bèl·lic de la Segona Guerra Mundial, ja que la guerra era el mitjà a través del qual l'Estat havia de lluitar per a la subsistència enfront el seu enemic, i, per tant, era una eina a tenir en consideració.

POBLE ESPANYOL

La primera visita de Heinrich Himmler a la ciutat de Barcelona va ser molt ben rebuda pels joves falangistes. Aquesta visita va generar gran expectació i les autoritats locals i provincials es van esforçar per rebre'l de la millor manera possible. Els ciutadans van penjar colgaduras als balcons que remarcaven la importància de la visita.

La premsa va jugar un paper fonamental per mostrar l'agraïment del país cap el poder alemany, on es van compartir titulars com “Visita de uno de los más egregios forjadores de la nueva Alemania” a La Vanguardia Española o “Huésped ilustre, brazo magnífico de Hitler es el Reichsürer” de El Correo Catalán. Sense cap dubte va ser un dels moments més impactants de la presència nazi a Barcelona.

Visita de uno de los más egregios forjadores de
la nueva Alemania
-La Vanguardia Española

“Huésped ilustre, brazo magnífico de Hitler es el
Reichsürer”
-Correo Catalán

*Anècdota Actes
Esportius!*

*El Reichsführer Heinrich
Himmler, acompanyat del capità
general, Luis Orgaz, i altres
autoritats franquistes, visita el
monestir de Montserrat.*

02

EDIFICIS

PLAÇA CATALUNYA

Edificis oficials alemanys com el Banc Alemany i el Consolat d'Alemanya

Situat a Plaça Catalunya des del 1904 fins el 1961, el Deutsche Ueberseeische Bank era el banc escollit per molts dels alemanys més rics de l'època. Després de la Segona Guerra Mundial i de la mateixa manera que totes les altres propietats alemanyes, el banc va ser confisca pel Govern d'Espanya i l'any 1950 va vendre aquests actius financers a la societat Banc Comercial Transatlàntic. L'any 1961, una dècada després, el banc trasllada la seva seu a la Diagonal.

Deutsche Überseeische Bank des de 1904 fins el 1961 ubicat al cor de Barcelona

A pocs metres del Banc Alemany, a la mateixa Plaça Catalunya, s'hi trobava el Consolat alemany. Aquest edifici va ser molt conegut per la gran quantitat de persones que hi van acudir els dies posteriors a la mort del führer; personalitats de l'època com José Ribas Seva, un dels catalans fundadors de la Falange i en aquells moments "alcalde" de la ciutat, i Correa Veglison, governador civil, van apropar-se a l'edifici a mostrar el seu respecte a Adolf Hitler.

MONUMENT A LA LEGIÓ CONDOR

Instal·lat a la plaça de Maria Cristina (cruïlla de Diagonal amb la Gran Via de Carles III) a l'any 1941, és una demostració clara de la connexió entre el franquisme i el III Reich. El 22 de novembre d'aquell any, en plena Guerra Mundial, el general Alfredo Kindelán Duany (Capità General de la Regió Militar de Catalunya) i l'agregat de l'ambaixada alemanya a Madrid, el general Von Bulow van tirar endavant un seguit d'autoritats civils i militars per tal d'inaugurar aquest monument.

Inauguració del Monolito dedicat a la Legió Condor. Eliminat el 1980.
Font: AFB (Arxiu Fotogràfic de Barcelona)

La peça havia estat finançada íntegrament pel govern de Hitler per tal d'homenatjar a un grup d'aviadors de l'exèrcit nazi que el 24 de febrer de 1939, un mes després de l'ocupació de Barcelona pels exèrcits de Franco, s'havien estavellat amb el seu avió quan retornaven cap a Stuttgart. Amb el pas dels anys el monòlit seria objecte de diversos atemptats, el primer i més significatiu a l'any 1946 quan un artefacte explosiu el va destrossar completament. Al cap d'uns dies va ser reposat al mateix lloc, però va seguir patint tot tipus de destrosses.

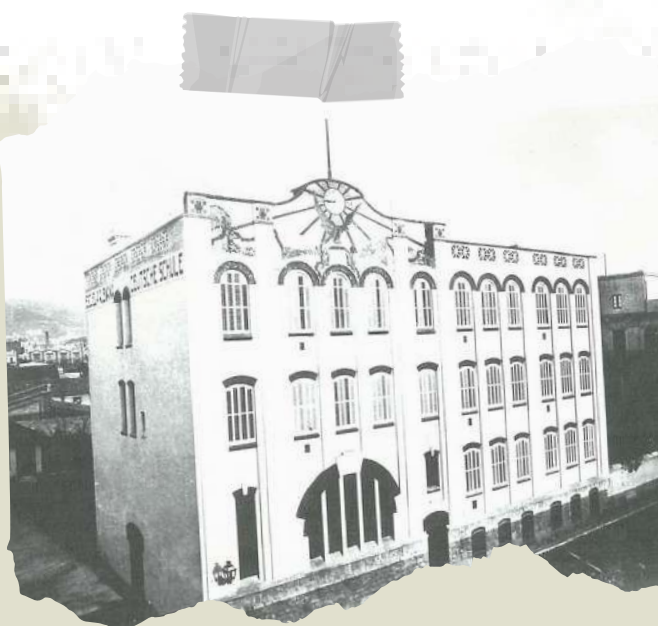
Publicació del diari "La Vanguardia Española"

Finalment al 1980, cinc anys després de la desaparició física del dictador, i després d'una demanda explícita de l'ajuntament de Gernika sol·licitant la seva retirada, el monument va ser suprimit en una operació duta a terme de matinada.

COL·LEGI ALEMANY

- 📍 Institut Alemany de Cultura. Av. Diagonal, 532.
- 📍 Col·legi Alemany. Primària i Secundària: C. Moià, 2 -4 i C. Tuset 32 -38.
- 📍 Jardí d'Infància: C. Munner, 8.
- 📍 Internat de nens: C. Alcoi, 15. Internat de nens: C. Munner, 10

Col·legi Alemany, després de la primera ampliació, l'any 1912.

GALERIA D'IMATGES

Celebració del Dia dels Herois Caiguts de l'Alemanya nazi al Teatre Tívoli, 14 de març de 1943. Pérez de Rozas (AFB)

El comte Ciano, creuant la plaça de Sant Jaume, es dirigeix al Palau de la Diputació després de la seva visita a l'Ajuntament.. Autor desconegut. 10 de juliol de 1939 (AMCB Broi Actes protocol·laris, exp. 21 de 1939)

Àpat oficial que l'Ajuntament de Barcelona va organitzar en honor del Reichsführer. La taula principal d'aquest acte estava presidida per Heinrich Himmler, acompanyat de l'alcalde Miguel Mateu i Pla, a la seva esquerra, i del governador civil, Wenceslao González Oliveros, a la seva dreta. Autor desconegut. 23 d'octubre de 1940 (AMCB Broi Actes protocol·laris, exp. 27 de 1940)

03

PUNTS DE TROBADA

SEU DEL PARTIT NAZI

Era el principal punt de trobada dels integrants del partit Nacionalsocialista. A més, també s'hi editava el setmanari del partit: el "Deutsche Vorspolen".

Situada al Carrer Ferran Puig, 16

FRONT DEL TREBALL ALEMANY

Situat també al Carrer Ferran Puig, a pocs metres de la seu del partit, s'hi trobava el local d'aquest organisme encarregat de donar empar legal al Partit Nazi; el cap era Anton Leistert, màxim representant del Front a Barcelona.

VEREIN GERMANIA

Era un club el·litista alemany amb seu a l'antic Hotel Ritz on es reunien els alemanys més adinerats de Barcelona: formada per poderosos banquers i empresaris, estava presidida per Fritz Rueggeberg, un home de negocis establert a Barcelona. Actualment l'edifici el Palace Hotel Barcelona.

MAPA LOCALS DEL
PARTIT NACIONAL
SOCIALISTA

ASSOCIACIÓ CULTURAL HISPANOALEMANYA

Aquesta organització encarregada de mantenir els lligams culturals entre Espanya i Alemanya, va patir la destrucció de tots els llibres que no interessaven el Partit Nazi quan l'any 1933 va quedar en mans de la Deutsche Studentenschaft.

04

DOMICILIS

HANS HELLERMANN

Aquesta és l'única imatge de Hans Hellermann localitzada per SÀPIENS

Va ser el cap del NSDAP (Partit Nazi) a Catalunya. Es va instal·lar al cinquè pis del número 6 del carrer de Jesús, a Gràcia, i després, al carrer Aribau 124 1r 3a. Amb Otto Philippi, va obrir una societat mercantil al carrer Avinyó que mai no va actuar com a tal. La Gestapo li va encomanar des de Berlín que formés una organització secreta amb la missió de controlar els alemanys establerts a Catalunya: el Servei de Control Portuari.

Servei de Control Portuari: un organisme que actuava sota els manaments de la Gestapo de Berlín.

OFICIALS DE L'EXÈRCIT

Avinguda Diagonal- C/ Capità Arenas

Residència militar de tropes de l'exèrcit. es va crear la sala d'alemanya on s'hi trobaven bustos i peçes d'art relacionades amb el nazisme. La creació d'aquesta sala té com a principal motiu commemorar la mort d'uns pilots de la legió Còndor i enfortir les relacions de germanor entre ambdues nacions. Actualment aquest edifici segueix sent una residència militar.

RESIDÈNCIA

CÒNSOL GENERAL D'ALEMANYA

C. Monestir, 12 (Pedralbes)

El doctor Jaeger va ser una figura molt important en el desenvolupament d'actes i l'establiment de vincles entre les autoritats locals de la ciutat de Barcelonat.

RESIDÈNCIA

Fotografia de Dr. Jaeger a Mollet

05

RECURSOS

ESTACIÓ DEL NORD

Tropes i Recursos per la Divisió Azul

El 2 de desembre de 1941 de de l'ajuntament de Barcelona es va donar suport logístic a les tropes, barcelonines, de la Divisió Azul enviades pel règim per a combatre a la URSS. Des de l'estació del nord es van enviar caixes amb queviures i begudes per tal d'obsequiar als soldats per l'època de Nadal. Es van enviar unes 835 caixes amb aliments com panses i mermelades i begudes com vins i anissos. La despesa total va ser d'un es 76.000 pessetes de l'època.

ESTACIÓ DE FRANÇA

Fa 75 anys es produïa una escena a l'estació de França: Hi havia esvásticas a l'andana, es cantava Cara al sol y es llençaven visques al Caudillo i al Führer. Es tractava del comiat del primer contingent de treballadors enviats des de Barcelona a Alemanya per treballar a les seves empreses durant la Segona Guerra Mundial. No hi ha dades de quants van ser, de quants van morir, y tampoc de com van poder tornar a Espanya després de la derrota dels nazis, però sí que va ser un episodi molt dramàtic.

Voluntaris de la Divisió Azul acomiadats amb tots els honors a l'estació de França, el juliol de 1941. Pérez de Rozas (AFB)

Estació de França, escenari de la sortida de voluntaris de la Divisió Azul cap al front de guerra, 1 de març de 1942. Pérez de Rozas (AFB)

PORT DE BARCELONA

Sota la fórmula oficial de «neutralidad fecunda», el port de Barcelona va ser l'escenari d'un important intercanvi de presoners alemanys i britànics a les darreries d'octubre de 1943, tots aquests actes van ser possibles gràcies als grans recursos logístics, propagandístics i polítics.

Tot i que es volgués mostrar una neutralitat política, aquesta no existia. Un fet que evidencia això és que quan l'ambaixador britànic Samuel Hoare i l'ambaixador alemany Hans Dieckhoff van visitar la ciutat, Hoare era conscient que es movia per territori mentre que Dieckhoff ho feia entre amics i camarades.

El maig de 1944 va haver un segon intercanvi de presoners: alemanys, britànics i nord americans. La cerimònia va oferir alguns canvis significatius: la presència de l'ambaixador nord-americà i l'absència dels ambaixadors alemany i britànic. La presència de premsa i cronistes estrangers també va ser notable.

Oficials de guerra dels dos bàndols conversant durant l'intercanvi de presoners alemanys, britànics i nord-americans al port de Barcelona. Pérez de Rozas. 17 de maig de 1944 (AFB)

Intercanvi de presoners de guerra alemanys, britànics i nord-americans al port de Barcelona. Pérez de Rozas. 17 de maig de 1944 (AFB)

Intercanvi de presoners de guerra alemanys i britànics al port de Barcelona. Pérez de Rozas. 27 d'octubre de 1943 (AFB)

Senyores de l'alta burgesia saludant als presoners de guerra alemanys al port de Barcelona. Pérez de Rozas. 27 d'octubre de 1943 (AFB)

13 A

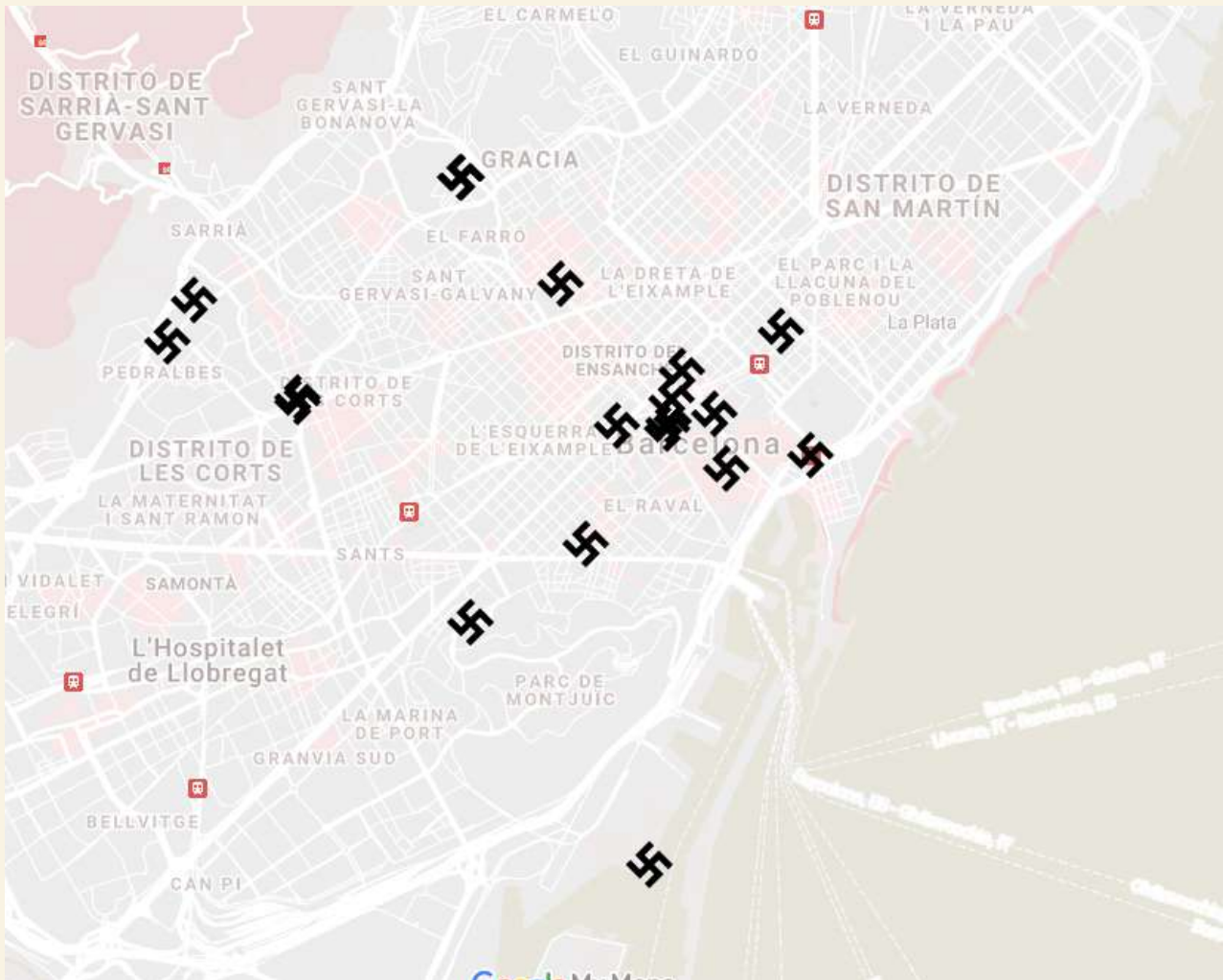
14

14 A

MAPA INTERACTIU AMB TOTS ELS PUNTS!

Escaneja el codi QR per veure de manera interactiva on es troben situats tots els punts que s'han anat comentant a la guia.

nazis a

Barcelona

